

การตรวจตัดพันธุ์ปนในแปลงผลิตข้าว

เมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการผลิตข้าวให้ได้ผลดีทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณ ในปัจจุบันเกษตรกรมีการผลิตข้าวเพื่อจำหน่าย บริโภคในครัวเรือน และถึงเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในฤดูปลูกถัดไป โดยนำเมล็ดพันธุ์ที่นำมาใช้ไม่บริสุทธิ์ เมื่อนำข้าวไปขายไม่ได้ราคาเต็มเนื่องจากโรงสีสุ่มตรวจพบข้าวพันธุ์อื่น ข้าววัชพืช เช่น ข้าวหาง ข้าวดีด และข้าวแดง ปะปนอยู่ เมื่อนำไปบริโภครสชาติจะไม่อร่อยเนื่องจากข้าวมีลักษณะแข็ง และไม่เหมาะที่จะนำไปขยายพันธุ์ต่อไป จึงเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตัดพันธุ์ปนและข้าววัชพืช เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มีคุณภาพดี มีความบริสุทธิ์ตรงตามพันธุ์

เจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปคำแนะนำเกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ดีตรงตามมาตรฐานเพื่อนำมาขยายพันธุ์และในกระบวนการผลิตข้าวต้องมีการตรวจตัดพันธุ์ปนที่เป็นหัวใจสำคัญที่เกษตรกรต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอโดยพิจารณาข้าวที่ปลูกอยู่ในแปลงนามีลักษณะตรงตามพันธุ์ที่ปลูกหรือมีต้นพืชพันธุ์อื่นขึ้นปะปนอยู่หรือไม่ เช่น ข้าวพันธุ์อื่น ข้าววัชพืช หากพบเกษตรกรสามารถกำจัดข้าวพันธุ์ปนไปพร้อมกับการกำจัดวัชพืชและการตรวจโรคแมลงในแปลงขยายพันธุ์ได้ตามระยะการเจริญเติบโตโดยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

1. ระยะกล้าตรวจดูความแตกต่างของสีใบ ความสูง สีลำต้น ทรงต้น มุมของใบกับลำต้นและใบแสดงอาการเป็นโรค (ข้อพิจารณาเพิ่มเติม การเตรียมแปลงกล้าควรไถหมักดินไว้ อย่างน้อย 10-15 วัน แปลงกล้าไม่ควรมีพืชพันธุ์อื่น แปลงกล้าต้องห่างจากแปลงพันธุ์ข้าวอื่น อย่างน้อย 3 เมตร ถอนกล้าโดยเว้นรอบขอบแปลง อย่างน้อย 50 เซนติเมตร)

2. ระยะแตกกอตรวจดูความแตกต่างของความสูง ลักษณะและสีของใบ สีลำต้น ทรงกอ การแตกกอ มุมของใบกับลำต้น ต้นที่เป็นโรคหรือมีลักษณะที่ผิดปกติและข้าววัชพืช,

3. ระยะออกดอก ตรวจดูลักษณะช่อดอก ช่วงเวลาการออกดอกก่อนหรือหลังเมื่อทำการเปรียบเทียบกับต้นพืชพันธุ์ที่ปลูก สีของรวง ความสูงของรวง การชูรวง ความยาวของคอรวง ลักษณะมุมและสีของใบธง และทรงของกอข้าวที่ต่างกัน

4. ระยะโน้มรวง ตรวจดูความแตกต่างของสีเมล็ดและรวงข้าว ลักษณะและความยาวของหางคอรวง ลักษณะของเมล็ดและรวงข้าวที่ต่างกัน ลักษณะการโน้มของรวงข้าวและลักษณะการตั้งของใบธง และทรงของกอข้าวที่ต่างกัน

5. ระยะก่อนเก็บเกี่ยว ตรวจดูความแตกต่างของต้นข้าวและเมล็ดข้าวเปลือกที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากต้นข้าวพันธุ์ที่ปลูกก่อนทำการเก็บเกี่ยว

โดยที่ไปนิยมตัดพันธุ์ปน 3 ระยะ ดังนี้ 1.ระยะแตกกอ 2.ระยะโน้มรวง 3.ระยะก่อนเก็บเกี่ยว เพราะสังเกตได้ง่าย

ทั้งนี้เกษตรกรต้องรู้จักพันธุ์ข้าวที่ตนเองผลิตเป็นอย่างดี ทั้งลักษณะประจำพันธุ์ จุดอ่อน และลักษณะเด่นต่างๆ เพื่อช่วยใน การตรวจตัดพันธุ์ปนตั้งแต่เริ่มต้นการปลูก และตามระยะการเจริญเติบโตของต้นข้าว

เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพที่จะนำไปจำหน่าย บริโภค และนำไปใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ในฤดูถัดไปได้อย่างมีคุณภาพและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร. 2563. **ชั้นเมล็ดพันธุ์ข้าว**, สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566

จาก. <https://www.nstda.or.th/agritec/tag>

สำนักส่งเสริมการใช้ประโยชน์สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). 2560. **การผลิตข้าวครบ**

วงจรโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566

จาก. <https://www.arda.or.th/datas/file/POLICY4.pdf>